

DOI 10.32782/2786-8559/2024-5-16
УДК 336.221

Чаплигін Олександр Васильович

кандидат економічних наук,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7153-7559>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті досліджується концепція «податкова пільга» та її застосування для стимулювання енергоефективних інвестицій. Проаналізовано різні визначення податкових пільг, та зазначено, що вони повинні бути узагальненими, вичерпними та однозначними, щоб уникнути непорозумінь і суперечностей у їх використанні. Наголошено на важливості правильного відокремлення податкових пільг від інших форм податкової оптимізації, а також на необхідності комбінування податкових стимулів з іншими методами стимулювання для досягнення більшої ефективності. У статті приводяться різні точки зору науковців щодо визначення податкових пільг, а також пропонуються напрями більш точного визначення цього поняття. В дослідженні також наголошено на проблемі визначення критеріїв податкових пільг та їх відмежування від інших форм стимулювання, що ускладнює наукове обґрунтування їх застосування для стимулювання енергоефективних інвестицій. Автори пропонують аналіз сутності поняття «податкова пільга», виходячи з загальних вимог до визначення фінансових термінів, оскільки існуючі визначення не завжди відповідають цим вимогам, так як дозволяють включати до поняття «податкова пільга» явища, які не є його складовою частиною, наприклад, оптимізацію податкових платежів або ухилення від сплати податків, розглядаються різні види податкових пільг та їхні форми, а також принципи їхнього використання і класифікації. В статті наведено огляд різних форм надання податкових пільг, таких як податкові вирахування, зниження податкової бази, зниження податкових ставок, встановлення спеціальних методів податкового обліку, збільшення податкового (звітного) періоду, зменшення суми податку, яка підлягає сплаті, відстрочення та розстрочення сплати податкових зобов'язань. Зазначається, що вибір конкретної форми податкової пільги залежить від цілей державної політики, фінансових можливостей та зовнішніх зобов'язань країни. Водночас, відзначається, що надання податкових пільг може мати як позитивний, так і негативний вплив на бюджетні надходження, робиться акцент на значущості податкових пільг як економічного інструменту для стимулювання розвитку окремих галузей та видів діяльності, а також на важливості обережного планування та регулювання їхнього використання з метою уникнення негативних наслідків для бюджету.

Ключові слова: податкові пільги, стимулювання, інвестиції, енергоефективність, втрати бюджету.

Oleksandr Chaplygin

State Tax University

THEORETICAL ASPECTS OF APPLYING TAX INCENTIVES AS TOOLS TO STIMULATE ENERGY EFFICIENT INVESTMENTS

The article explores the concept of “tax incentives” and their utilization in promoting energy-efficient investments. Through a meticulous analysis, the author navigates various definitions of tax incentives, underscoring the imperative for these definitions to be comprehensive, exhaustive, and unequivocal to mitigate potential misunderstandings and inconsistencies in their application. Emphasis is placed on the necessity of accurately distinguishing tax incentives from other mechanisms of tax optimization, alongside advocating for the amalgamation of tax incentives with alternative forms of stimulation to maximize efficacy. Throughout the discourse, the article elucidates the multifaceted nature of tax incentives, citing examples such as elongating the tax period, implementing cash-basis tax accrual, and extending reporting periods for specific taxpayer groups. The author asserts that tax incentives should be perceived as exceptions to prevailing tax norms, tailored to address specific scenarios or demographics. Additionally, the article presents a meticulous classification of tax incentives based on their types and formats, encompassing deductions and discounts aimed at reshaping the tax base or tax object. Moreover, the narrative accentuates the significance of clear

tax regulations and transparency within the tax system to preclude ambiguity. By elucidating the nuances of tax incentives and their pivotal role in fostering energy efficiency, the article advocates for refined definitions and strategic integration with other stimuli to optimize effectiveness. At the same time, the author notes that tax incentives can have both a positive and negative impact on budget revenues, emphasizing the importance of tax incentives as an economic tool to stimulate the development of certain industries and activities, as well as the importance of careful planning and regulation of their use in order to avoid negative consequences for the budget. Overall, the article offers comprehensive insights into the intricate landscape of tax incentives, illuminating their significance in incentivizing energy-efficient investments while advocating for precise definitions and synergistic approaches to achieve desired outcomes in tax policy and economic development.

Keywords: tax benefits, incentives, investments, energy efficiency, budget losses.

Вступ. Загалом як свідчить статистика [9, 10, 11], одним з найбільш поширених у світі податкових інструментів стимулювання енергоефективних інвестицій є податкові пільги. Для їх науково-обґрунтованого застосування в Україні доцільно як дослідити теоретичні засади їх застосування, так і проаналізувати практичні аспекти їх застосування. Зокрема в сфері стимулюванні енергоефективних інвестицій, що є досить актуальним в Україні.

Незважаючи на наявність негативних чи позитивних рис податкових пільг, немає практично жодної податкової системи, в якій би вони не застосовувалися. Існує певна суперечність між теоретично допустимими і фактичними межами їх застосування. Наслідком цієї суперечності є те, що наука, аналізуючи факти застосування податкових пільг, формує їх теоретичне обґрунтування, керуючись важливістю досягнення компромісу між необхідним і дійсним. Однак, це не означає абсолютне визнання тієї чи іншої податкової пільги найефективнішим інструментом державного регулювання економіки, зокрема у сфері стимулювання енергоефективних інвестицій. Як правило, остаточний висновок базується на врахуванні сукупності аргументів на користь і проти застосування конкретної пільги.

Матеріали та методи. Дослідженню проблем, пов'язаних з наданням податкових пільг присвячено численні праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед вітчизняних науковців це насамперед праці Андрушенка В.Л., Десятнюк О.М., Жаліло Я.А., Іванова Ю.Б., Крисоватого А.І., Соколовської А.М., Тарангул Л.Л. та інших. Необхідно констатувати, що не зважаючи на досить глибоке опрацювання поняття «податкова пільга», не всі визначення, надані в працях вчених, є достатньо вичерпними та коректними. Автори найчастіше зосереджують увагу на одній або певній кількості ознак поняття «податкова пільга», залишаючи її функціональні особливості без належної уваги.

Метою даної статті є вивчити теоретичні засади застосування податкових пільг, проаналізувати сутність поняття «податкова пільга» та виявити особливості їх застосування при стимулюванні енергоефективних інвестицій.

Результати. Податкові пільги не є прямим фінансуванням з боку держави, вони лише знижують податкові зобов'язання інвесторів і підприємств, що реалізують енергоефективні інвестиції, і у такий спосіб вивільняють їх кошти. Варто відзначити, що, оскільки суб'єкти інвестиційного процесу мають різний ступінь податкових зобов'язань, то не всі зможуть повністю використовувати податкові пільги. Якщо податкові зобов'язання є можуть підлягати для використання всіх податкових пільг, їх ефективність як інструменту стимулювання інвестицій знижується. Це є причиною поєднання податкових стимулів з іншими видами стимулювання. Сумніви щодо правомірності кваліфікації низки податкових звільнень як податкових пільг вже висловлювалися науковцями [1]. Однак, невизначеність критеріїв розмежування пільг і «не пільг» перешкождала науковому обґрунтуванню пропозицій щодо застосування податкових пільг для стимулювання енергоефективних інвестицій.

Проаналізуємо сутність поняття «податкова пільга» попередньо сформулювавши деякі загальні вимоги до визначення будь-якого фінансового поняття. Такі визначення, на наш погляд, повинні:

1) характеризуватися високим рівнем узагальнення, тобто відображати найбільш загальні, сутнісні риси, властиві усім різновидам явища, теоретичним виразом якого є та чи інша категорія, а не особливості, притаманні його окремим видам;

2) містити вичерпний перелік ознак, необхідних для ідентифікації різних видів явища як таких, що належать до одного їх типу і для унеможливлення віднесення до даного типу явищ, що об'єктивно до нього не належать;

3) давати однозначну характеристику явища та не мати суперечностей.

Аналізуючи під цим кутом зору визначення податкових пільг, які наявні у вітчизняній фінансовій літературі, необхідно констатувати, що не всі вони відповідають зазначеним вимогам. Наприклад, визначення податкових пільг як зниження важкості тягаря оподаткування або зменшення обсягу сплачуваних податків [2] не відповідають вимогам повноти, вичерпної характеристики явища, що описується. Такі визначення

дають змогу віднести до податкових пільг і те, що не може кваліфікуватися як пільга. Зокрема, оптимізація податкових платежів та ухилення від сплати податків також забезпечують зниження податкового тягаря, хоча не можуть бути віднесені до податкових пільг.

Більш вдалимими можна назвати такі визначення, а саме: «податкові пільги – повне або часткове звільнення фізичних або юридичних осіб від сплати податків відповідно до чинного законодавства»; «податкові пільги – це надання переваги, часткове або повне звільнення від виконання встановлених правил, обов'язків або полегшення умов виконання їх. Податкові пільги – це звільнення від податків згідно з чинним законодавством» [5];

А.М. Соколовська дає наступне визначення податкових пільг: «податкова пільга – це передбачене і регламентоване нормами податкового законодавства (за наявності об'єкта оподаткування) відхилення від нормативних вимог оподаткування, що відбувається у формі повного або часткового звільнення платників від сплати податку з метою полегшення податкового тягаря».

Окремі визначення поняття «податкова пільга» представлені в табл. 1.

Як видно з табл. 1, майже всі визначення поняття «податкова пільга» так чи інакше базуються на сумі податків або податкових зобов'язань. Однак, такий підхід не вичерпує усіх привілеїв, які можуть бути пов'язані з оподаткуванням. Так, збільшення тривалості податкового періоду при тій же загальній сумі податкових зобов'язань, дозволяє платникові розподілити в часі податкові платежі й знизити адміністративні витрати, пов'язані з декларуванням. Введення касового методу нарахування податкових зобов'язань замість методу «першої події» також може розглядатися як пільга, оскільки в цьому випадку

погашення податкових зобов'язань здійснюється з тих же джерел, з яких отримано оподатковуваний дохід, що дозволяє уникнути відволікання власних оборотних коштів платника у випадку відвантаження продукції з її наступною оплатою [11]. Збільшення звітного періоду для окремих платників податків також може бути податковою пільгою, оскільки звільняє їх від виконання обов'язку надавати, наприклад, чотири декларації, а дозволяє замість цього подавати лише одну.

Більшість визначень характеризуються спільними рисами:

1) вони містять вказівку на спосіб зниження податкового тягаря, характерний лише для податкових пільг, – повне або часткове звільнення від сплати податків;

2) наголошують на тому, що таке звільнення може вважатися пільгою, якщо воно передбачається і регламентується податковим законодавством.

Проте окремі визначення не враховують того, що пільга – це виняток з правил, який не може стосуватися усіх платників податків. Пільга – це надання будь-кому переваг, часткове звільнення від виконання встановлених правил, обов'язків або полегшення умов їх виконання. Іншими словами, пільга – привілей, відступлення від загальних правил на користь окремих осіб або соціальних груп. Якщо такий привілей надається усім платникам податків, то вважати його податковою пільгою некоректно. У такому випадку це не пільга, а загальні правила оподаткування. Результатом застосування пільг може бути як повне або часткове зменшення суми податкових зобов'язань платника, так і покращання фінансових показників його діяльності без зміни суми податку, що підлягає сплаті [12].

Зазначене дає право зробити висновок, що адекватне визначення категорії «податкова пільга»

Таблиця 1 – Визначення поняття «податкова пільга»

Джерело	Визначення
Податковий кодекс України [6]	Передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав
Д. Серебрянський [7]	Сукупність фіскальних дій держави, не закладених у загальноприйнятих основах прибуткового оподаткування підприємств, що в кінцевому результаті призводять до повного або часткового звільнення прибутку від оподаткування, з метою активізації державних, територіальних чи галузевих пріоритетних напрямів фінансово-господарської діяльності, що реалізуються протягом визначеного законом терміну
Ю. Іванов [4]	Встановлений законодавством виняток з загальних правил оподаткування, що надає платникові можливість зменшити суму податку (збору), яка підлягає сплаті, або звільняє його від виконання окремих обов'язків та правил, пов'язаних з оподаткуванням
А. Соколовська [8]	Передбачене і регламентоване нормами податкового законодавства (за наявності об'єкта оподаткування) відхилення від нормативних вимог оподаткування, що відбувається у формі повного або часткового звільнення платників податку від його сплати з метою полегшення податкового тягаря

Джерело: складено автором

повинно містити в собі ряд її основних ознак. Найбільш загальною і водночас суттєвою характеристикою податкових пільг, що повинна враховуватися у їх визначенні, є тлумачення з точки зору полегшення податкового тягаря на платників. Наступною ознакою є те, що пільгами можна вважати лише полегшення податкового тягаря, передбачене та регламентоване нормами податкового законодавства за наявності об'єкта оподаткування. При цьому важливо наголосити не лише на тому, що пільги надаються законами, а й на тому, що лише звільнення від оподаткування операцій, які є об'єктом оподаткування, може кваліфікуватися як пільга. Однак і ці характеристики є недостатніми для ідентифікації податкових пільг, оскільки не дають змоги відмежувати податкові пільги від податкових лазівок, використовуючи які платники домагаються зменшення податкового тягаря, не порушуючи податкових законів. Уточнити визначення податкових пільг можна, зазначивши в ньому, яким чином відбувається зниження податкового тягаря, що може кваліфікуватися як податкова пільга.

Трактування пільги як відхилення від нормативних вимог оподаткування передбачає чітке визначення останніх. Їх обговорення відбувається у західній економічній літературі в процесі дискусій з приводу концепції податкових витрат (тих податкових пільг, які фактично замінюють бюджетні витрати) [13]. Згідно з висновками, сформульованими в роботах фахівців ОЕСР, рамкові умови (сукупність індикаторів) справляння конкретних податків включають:

- визначеність стандартної податкової ставки (податкової шкали);
- стандарти бухгалтерського обліку;
- правила визначення податкової бази;
- норми міжнародних фіскальних угод [14].

Будь-яке відхилення від зазначених рамкових умов є податковою пільгою. Зокрема, (але не виключно) до податкових пільг можна віднести:

- застосування відмінних від стандартної податкових ставок;
- визначення податкових зобов'язань на основі використання спрощеної системи бухгалтерського обліку й звітності;
- звільнення від оподаткування міжнародної торгівлі та зовнішніх операцій, крім звільнень, передбачених міжнародними фіскальними угодами;
- систему податкових вирахувань та знижок, що зумовлюють зменшення податкової бази порівняно з її величиною, обрахованою відповідно до встановлених правил.

Такі правила визначаються нормативними вимогами, продиктованими фундаментальними науковими принципами оподаткування, визнаними громадянами тієї чи іншої країни

принципами перерозподілу доходів (уявленнями про справедливе оподаткування), а також концепцією доходу, покладеною у тій чи іншій країні в основу визначення бази оподаткування. Так, відповідно до теорії трудового доходу заощадження та інвестиції мають вираховуватися з бази оподаткування. При цьому такі вирахування є нормативними особливостями податку на доходи, а не податковими пільгами.

У науковій літературі податкові пільги класифікують за їх видами і формами. При цьому критерієм класифікації податкових пільг за видами є певний елемент оподаткування (об'єкт, податкова база, ставка, окладна сума), на зменшення якого спрямована пільга. Розрізняють такі види податкових пільг як податкові вирахування, податкові знижки і податкові кредити.

Вирахування розглядається як вид пільги, спрямованої на зміну об'єкта оподаткування. Щодо визначення шляхів зміни об'єкта оподаткування, яке може кваліфікуватися як вирахування, виникають розбіжності. Ряд авторів вважає, що вирахування – це такий вид пільги, який передбачає виділення окремих складових (об'єктів) із загального об'єкта оподаткування з метою його зменшення при обрахуванні та сплаті податку [10].

Знижка розглядається як вид податкової пільги, спрямованої на зміну податкової бази на певну величину. Ця величина визначається сумою витрат платника на певні цілі, передбачені законом, які держава вважає за необхідне стимулювати, надаючи задля цього знижку. Наприклад, фізична особа – платник прибуткового податку з громадян має право зменшити дохід, що підлягає оподаткуванню, на суму коштів, сплачених у вигляді пожертвувань або благодійних внесків, внесків на соціальне страхування, на користь закладів охорони здоров'я та закладів освіти тощо.

Слід зазначити, що відповідно до п. 30.9 Податкового кодексу України [6] податкові пільги надаються шляхом:

- а) податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;
- б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;
- в) встановлення зниженої ставки податку та збору;
- г) звільнення від сплати податку та збору.

Такий перелік не передбачає будь-якого іншого привілею для користувача податкових пільг аніж зменшення суми податкових зобов'язань такого платника. Таким чином, ст. 30 Податкового кодексу України обмежує можливості податкового регулювання. Більш повним представляється підхід, що викладено в роботі [8], згідно з яким виділяють такі групи податкових пільг:

Таблиця 2 – Втрати доходів бюджету від надання податкових пільг, млн грн

Податкова пільга, що є втратою бюджету	2020	2021	2022	2023
Податок на прибуток	1 725,9	2 079,6	1 779,6	1 610,4
ПДВ	30 926,6	26 926,9	35 811,6	58 910,2
Податок на майно	9 230,1	13 315,0	13 428,0	15 811,3
Разом	41 882,60	42 321,5	51 019,2	76 331,9

Джерело: складено автором за даними [2]

– звільнення від оподаткування окремих категорій платників податків;
 – зменшення об'єкта оподаткування;
 – зменшення бази оподаткування;
 – зменшення податкових ставок;
 – застосування спеціальних методів податкового обліку;
 – збільшення податкового (звітного) періоду;
 – зменшення суми податку, яка підлягає сплаті;
 – відстрочення та розстрочення сплати податкових зобов'язань.

До форм податкових пільг відноситься податковий кредит, також спрямований на зменшення податкових зобов'язань. Передбачається, що кошти, отримані внаслідок надання цієї пільги, будуть повернуті державі після реалізації інвестиційного проекту і виведення відповідного об'єкта на проектну потужність, що призведе до зростання прибутків і суми сплачуваного податку. Від знижки він відрізняється тим, що пільга скорочує базу оподаткування, а кредит безпосередньо впливає на суму податку. За умови рівності ставок податковий кредит надає відчутнішу пільгу, але і суттєвіше впливає на податкові надходження до бюджету.

Вибір певної форми податкової пільги залежить від спрямованості державної політики та стану бюджету, а також зовнішніх зобов'язань країни.

За своєю суттю податкові пільги є високоефективним економічним інструментом, який має за мету стимулювання розвитку певних видів діяльності та галузей. Однак варто зазначити, що надання таких пільг призводить також до прямих втрат бюджету.

Так, втрати державного та місцевих бюджетів від надання податкових пільг збільшились з 41,9 млрд грн у 2020 році до понад 76,3 млрд грн у 2023 році. Найбільший обсяг

коштів, який залишається у бізнесу через надання податкових пільг, припадає на ПДВ. У 2023 році через пільги з цього податку бюджет втратив 58,9 млрд грн. Друга за «вагою» пільга – з податку на майно. Цей податок сплачується до місцевих бюджетів, відповідно – і втрати від надання пільг несуть саме місцеві бюджети. За 4 роки обсяг цієї пільги збільшився з 9,2 млрд грн до 15,8 млрд гривень.

Висновки. Таким чином, найбільш повним визначенням «податкової пільги» на наш погляд є визначення, що містить перелік її основних ознак, а саме: податкова пільга – це передбачене і регламентоване нормами податкового законодавства (за наявності об'єкта оподаткування) відхилення від нормативних вимог оподаткування, що відбувається у формі повного або часткового звільнення платників від сплати податку з метою полегшення податкового тягаря». Саме полегшення податкового тягаря є найбільш загальною і водночас суттєвою характеристикою податкових пільг. При цьому лише звільнення від оподаткування операцій, які є об'єктом оподаткування, може кваліфікуватися як пільга. Разом з тим наведених характеристик не завжди достатньо для ідентифікації податкових пільг, оскільки вони не дають змоги відмежувати податкові пільги від податкових «лазівок», використовуючи які платники домагаються зменшення податкового тягаря, не порушуючи податкових законів.

Основною перевагою податкових пільг є їх адресний характер, що дозволяє надавати їх не всім суб'єктам підприємницької діяльності, а лише тим, які здійснюють визначену пріоритетною інвестиційну діяльність, наприклад, зелені інвестиції. Це полегшує контроль за наданням податкових пільг і підвищує ефективність їх використання.

Література:

1. Гега П.Т., Доля Л.М. Основи податкового права. Київ : Знання, 2003. 302 с.
2. Державна податкова служба України: веб сайт. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 10.02.2024).
3. Єфименко Т.І., Соколовська А.М. Нові підходи до адміністрування податків. *Фінанси України*. 2022. С. 5–7.
4. Іванов Ю.Б. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект: монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2021. 328 с.
5. Молдован О.О. Щодо удосконалення податкових інструментів підтримки малого підприємництва в Україні. *Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України*: веб сайт. URL: <https://www.niss.gov.ua/articles/1622/> (дата звернення: 16.01.2024).
6. Податковий кодекс України. *Верховна Рада України*: веб сайт. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-1> (дата звернення: 20.01.2024).

7. Серебрянський Д.М. Оподаткування прибутку підприємств та його вплив на інвестиційну діяльність в ринкових умовах: Автореф. дис. канд. екон. наук : 08.04.01. Нац. акад. держ. податк. служби України. Ірпінь, 2006. 20 с.
8. Соколовська А.М., Луніна І.О. Визначення категорії «податкова пільга» та його практичне значення. *Економіка України*. 2022. № 9. С. 21–30.
9. Cansino M. Tax incentives to promote green electricity: An overview of EU-27 countries. *Energy policy*. 2023. № 38. P. 600–606.
10. International Energy Outlook. *Energy Information Administration*. web site. URL: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.cfm?id=2630> (дата звернення: 17.01.2024).
11. Tax Expenditures: Recent Experiences. Paris : OECD, 2022.
12. Wildasin D.E. Tax Expenditures: The Personal Standard. *Tax Expenditures and Government Policy*. Kingston, 2020. 318 p.

References:

1. Geha P. T. Dolya L. M. (2003) *Osnovy podatkovogo prava [Fundamentals of tax law]*. Kyiv: Znannya. (in Ukrainian)
2. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy [State Tax Service of Ukraine]. Available at: <https://tax.gov.ua/> (accessed February 10, 2024).
3. Efimenko T. I., Sokolovska A. M. (2022) *Novi pidhody do administruvannya podatkiv [New approaches to tax administration]*. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*. pp. 5–7. (in Ukrainian)
4. Ivanov Y. B. (2021) *Suchasne opodatkuvannya: motyvatsiyniy aspekt: monohrafia [Modern taxation: motivational aspect: monography]*. Kharkiv: Vydavnytstvo INJEK. (in Ukrainian)
5. Moldovan O. O. *Shchodo udoskonalennia podatkovykh instrumentiv pidtrymky maloho pidpriemnytstva v Ukraini [On improving tax instruments to support small businesses in Ukraine]*. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen pry Prezydentovi Ukrainy [National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine]. Available at: <https://www.niss.gov.ua/articles/1622/> (accessed January 16, 2024).
6. *Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]*. *Podatkovyi kodeks Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]*. Available at: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-1> (accessed January 20, 2024).
7. Serebryansky D. M. (2006) *Opodatkuvannya prybutku pidpriemstv ta yoho vplyv na investytsiynu diialnist v rynkovykh umovakh [Taxation of corporate profits and its impact on investment activity in market conditions]: dys... kand. ekon. nauk: 08.04.01. Irpin, (in Ukrainian)*
8. Sokolovska A. M., Lunina I. O. (2022) *Vyznachennia katehorii «podatkova pilha» ta yoho praktychne znachennia [Definition of the category «tax privilege» and its practical significance]*. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 9, pp. 21–30.
9. Cansino M. (2023) *Tax incentives to promote green electricity: An overview of EU-27 countries. Energy policy*, vol. 38. pp. 600–606.
10. International Energy Outlook. *Energy Information Administration*. Web site. Available at: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.cfm?id=2630> (accessed January 17, 2024).
11. *Tax Expenditures: Recent Experiences*. (2022). Paris : OECD.
12. Wildasin D. E. (2020) *Tax Expenditures: The Personal Standard. Tax Expenditures and Government Policy*. Kingston, 318 p.

Стаття надійшла до редакції 08.04.2024 р.